

VESTRE TOTEN KOMMUNE

Planprogram - Kommunedelplan for klima

Vedtatt i kommunestyret

26.08.2021

TRYGGHET, TRIVSEL OG UTVIKLING

Innhold

1.	Bakgrunn og formål med planarbeidet	2
1.1.	Bakgrunn	2
1.2.	Hensikten med planarbeidet	2
1.3.	Planprogram	3
2.	Rammer for planprosessen	3
2.1.	Internasjonale føringer	3
2.2.	Nasjonale føringer	4
2.3.	Regionale føringer	5
2.4.	Kommunale føringer	5
2.4.1.	Kommuneplanens samfunnsdel	5
2.4.2.	Kommunens planstrategi	5
2.5.	Innholdet i ny klimaplan	6
2.5.1.	Avgrensninger og avklaringer	6
2.5.2.	Sentrale tema i planen	7
	Arealbruk og transportløsninger	7
	Industri/næring	7
	Landbruk	7
	Bygg og anlegg	8
	Forbruksmønster, avfallshåndtering og sirkulære løsninger	8
	Energibruk	8
3.	Organisering, prosess og fremdrift	8
3.1.	Politisk organisering	8
3.2.	Administrativ organisering	9
3.3.	Medvirkning	9
3.4.	Fremdriftsplan	10
3.5.	Utredningsbehov	11

1. Bakgrunn og formål med planarbeidet

1.1. Bakgrunn

Problemer relatert til utviklingen i klimaet er blant vår tids største utfordringer innenfor miljøfeltet. De menneskeskapte utslippene av klimagasser har økt siden førindustriell tid, og utslippene er nå høyere enn noensinne. Om vi ikke lykkes i å kutte utslippene betydelig de nærmeste årene, er det svært stor risiko for at klimaendringene vil få alvorlige og vidtrekkende konsekvenser for livet, både på land og til havs. Klimaendringene må antas å medføre betydelig smelting av snø og is, stigende havnivå og økt hyppighet av ekstremvær, flom og tørke.

Det er en svært viktig samfunnsoppgave å jobbe for å gjennomføre grep som bremser og begrenser klimagassutslippene for å redusere konsekvensene av klimaendringene. For å lykkes med dette er det viktig at alle nivåer i samfunnet bidrar både globalt, nasjonalt, regionalt og lokalt. En god del av virkemidlene ligger på nasjonalt og internasjonalt nivå, men mange relevante tiltak er avhengig av lokalt engasjement og gjennomføringsvilje og -evne.

Vestre Toten kommunes gjeldende plan for klima og energi ble vedtatt i 2010, og er ikke rullert eller revidert siden da. Statlig planretningslinjer for klimaplanlegging angir at slike planer bør rulleres minst hvert fjerde år. I kommunens planstrategi for 2020-2023 (vedtatt i Vestre Toten kommunestyre 17.12.2020) ble klima og miljø trukket fram som en av hovedutfordringene for vårt lokalsamfunn. Behovet for modernisert og tiltaksrettet klimaplan er trukket frem som en nøkkel for å løse denne utfordringen.

1.2. Hensikten med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å lage ny klimaplan for Vestre Toten kommune. Intensjonen med den ferdige planen er å styrke klimaplanen som et strategisk styringsdokument for kommunen. Langsiktige strategier skal tydeliggjøres og mål skal forankres i alle enheter og virksomheter.

Klimaplanen skal føre til reduksjon i utslipp av klimagasser, redusert energibruk og en større andel fornybar energi i lokalsamfunnet. Planen skal vise dagens utslippsstatus, samt kommunens klimamål og strategier for å redusere utslippene. Klimaplanen skal både omhandle kommunens rolle som myndighetsutøver, samfunnsutvikler, tjenesteyter, innkjøper, eiendomsforvalter med mer. Herunder skal planen også peke på hvordan kommunen kan være en pådriver for gode klimavalg og belyse hvordan personlig klimaengasjement hos kommunens innbyggere kan bidra på veien mot global måloppnåelse i klimasaken.

1.3. Planprogram

Planprogrammet skal redegjøre for formålet med planen samt avklare hvilke problemstillinger som anses som viktige i forhold til planarbeidet. Det skal gis en beskrivelse av innholdet i planen og omfanget av planarbeidet.

Planprogrammet skal:

- klargjøre formålet og avklare premisser og rammer for planarbeidet
- beskrive aktuelle temaer - problemstillinger i planarbeidet
- vise behov for nødvendige utredninger
- vise opplegg for informasjon og medvirkning
- vise organisering og framdriftsplan

Planprogrammet skal legges ut på høring og offentlig ettersyn i minimum 6 uker i forbindelse med varsel om oppstart. Høring av planprogrammet gir alle en mulighet til å påvirke hva klimaplanen skal inneholde og hvilke fokusområder som er viktig.

Endelig planprogram fastsettes av Kommunestyret. Ved fastsettingen kan kommunestyret gi nærmere retningslinjer for planarbeidet. Selve planforslaget skal utarbeides på grunnlag av det fastsatte planprogrammet.

2. Rammer for planprosessen

2.1. Internasjonale føringer

FNs bærekraftsmål er 17 mål som er oppstilt som verdens felles arbeidsplan for å nå målsetninger om å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030 (FN-Sambandet, 2020). De 17 målene er igjen brutt ned i 169 delmål. Mål nummer 13 er et helt konkret mål om å stoppe klimaendringene. I tillegg vil arbeid mot å bremse og stoppe klimaendringer spille inn på andre mål og også påvirkes av andre av målene. For eksempel må man anta at tiltak for å nå mål som «ren energi til alle» (mål 7), «bærekraftige byer og lokalsamfunn» (mål 11), «ansvarlig forbruk og produksjon» (mål 12), «livet i havet» (mål 14) og «livet på land» (mål 15) også vil kunne bidra i positiv retning i klimasaken. Norges sittende statsminister, Erna Solberg, leder FN's pådrivergruppe for bærekraftsmålene og regjeringen kunngjorde våren 2020 at det skal utarbeides en nasjonal handlingsplan for målene.

Parisavtalen ble vedtatt i 2015 og ratifisert av Norge i 2016. Gjennom avtalen har verdenssamfunnet forpliktet seg til å gjennomføre reduksjon i klimagassutslipp. Avtalen fastslår at tiltak skal gjennomføres slik at den globale oppvarmingen ikke skal overstige 2 grader i inneværende århundre, helst skal den holdes under 1,5 grader. Som et av de rikeste landene i verden er Norge blant landene med et særlig ansvar for å gjennomføre tilstrekkelige tiltak (FN-Sambandet, 2020).

26. august 2021

FNs klimapanel sammenstiller og vurderer klimarelevant dokumentasjon og litteratur som grunnlag for sine rapporter. Rapportene fra panelet er det viktigste faglige underlaget for de internasjonale klimaforhandlingene under FNs klimakonvensjon. Den femte hovedrapporten fra klimapanelet er den foreløpig siste som er ferdigstilt. Denne slår fast at klimagassutslippene må reduseres med 40-70 prosent innen 2050, og at de må ned mot tilnærmet null innen 2100 dersom man skal nå målsetningene i Parisavtalen (IPCC, 2014).

2.2. Nasjonale føringer

Som et av verdens rikeste land, og også et av landene med høyest utslipp av klimagasser per innbygger har Norge et særlig ansvar i klimasaken. Dette er også en av årsakene til at Norge var blant de første landene som ratifiserte Parisavtalen. Forutsetningene for at Norge skal kunne ta dette ansvaret og være blant landene som leder an i jobben mot å redusere klimagassutslipp er sammensatt. Norge er et langt land med relativt spredt befolkning, dette medfører et stort transportbehov. Norge har også et kjølig klima som medfører et vesentlig behov for oppvarmingsløsninger som tradisjonelt har vært vesentlige bidragsytere i klimagassutslippene fra private hjem.

Stortingsmeldingen "Klimaplan for 2021 - 2030" ble offentliggjort i januar 2021. Meldingen tegner opp sittende regjerings strategi for hvordan Norge kan oppfylle utslippsbudsjettet fra EU for 2021-2030 (Det Kongelige Klima- og Miljødepartement, 2021). Klimaavtale med EU ble inngått i oktober 2018 og i henhold til denne hadde Norge og EU det samme målet for 2030, det vil si minst 40 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. I februar 2020 meldte Norge inn et forsterket klimamål under Parisavtalen. Det innebærer at Norge forplikter seg, overfor FN, til å redusere utslippene av klimagasser med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent i 2030 sammenlignet med nivået i 1990.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging utarbeides hvert fjerde år og ble sist vedtatt 14. mai 2019 og skal gjelde fram til og med 2023. Gjennom disse slår regjeringen fast at én av de fire store utfordringene samfunnet står overfor de kommende år er «å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning». Planlegging trekkes frem som et av de viktigste verktøyene når det gjelder å håndtere denne og andre utfordringer.

Gjennom «Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning» stilles det forventninger om at kommunene har ambisiøse mål for utslippsreduksjoner, og at de bruker et bredt spekter av roller og virkemidler for å nå tiltakene både for å kutte utslipp i egen drift og for å tilrettelegge for at innbyggere og virksomheter kan kutte sine utslipp. Kommunene er også pålagt å fremme klimavennlige løsninger i offentlige anskaffelser, og plan- og bygningsloven pålegger kommunene å ta klimahensyn i planarbeidet. I henhold til statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging bør klima- og energiplaner vurderes rullert minst hvert fjerde år. Arbeidet med planverk for klima og energi skal følge prosesskravene i plan- og bygningsloven.

2.3. Regionale føringer

Det foreligger egne, gjeldende klima- og energiplaner for de gamle fylkene som i dag utgjør Innlandet. Regional plan for klima og energi for Oppland gjelder for årene 2013-2024. Hovedmålsetningen for denne planen er at Oppland skal bidra til at de nasjonale utslippene av klimagasser blir redusert med 30 % innen 2020 i forhold til nivået i 1990. Både den geografiske avgrensningen og målsetningen for planen indikerer at den nærmer seg moden for revisjon. Innlandsstrategien, regional planstrategi for Innlandet for 2020-2024, slår fast at det skal utarbeides en ny regional plan for Klima, energi og miljø. Denne har som formål å «utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet». Arbeidet med planprogram for en slik plan startet i januar 2021. Ny plan forventes vedtatt høsten 2022. På sine hjemmesider skriver fylkeskommunen at «Innlandet skal bidra til å nå klimalovens mål om minst 40 % reduksjon av klimagasser i Norge innen 2030, og bidra til at Norge blir et lavutslippssamfunn i 2050».

I klimasammenheng spiller fylkeskommunen en strategisk rolle, regionalt. Fylkeskommunen oppgir selv at overordnet, regional planlegging skal innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, og ta hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet. Videre at klima og miljø skal integreres i den helhetlige samfunnsutviklingen.

2.4. Kommunale føringer

2.4.1. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder føringer for en ny klimaplan. I forrige revisjon av kommuneplanen ble «Miljø, klima og energi» definert som et av seks tema det skulle utarbeides utredninger for til samfunnsdelen. Dette resulterte i at «Bærekraftig utvikling – miljø, klima og energi» ble trukket frem som en av kommunens seks planutfordringer. For å løse denne planutfordringen, og også deler av andre planutfordringer i samfunnsdelen er det pekt på noen fokusområder som man må ha med seg når det skal legges en klimaplan. Disse er:

- Tiltak for å understøtte en positiv klimautvikling
- Arealøkonomisering
- Tiltak for å forebygge forurensning
- Holdningsendringer som retter fokus mot miljø og bærekraft
- Ivaretagelse av naturverdier, herunder biologisk mangfold
- Bedre kollektivtilbudet lokalt.
- Aktivt påvirkningsarbeid for å bedre regionens kommunikasjonsmessige utfordringer.
- Målrettet fokus på utbedring av det kommunale vegnettet.,
- Klimavennlig transport.
- Utvikling av kommunens sentrumsområder.

2.4.2. Kommunens planstrategi

Kommunens planstrategi er helt nylig revidert og planstrategi for 2020-2023 ble vedtatt av kommunestyret 17.12.2020. Klima og miljø trekkes i den frem som en av de fem viktigste utfordringene for kommunen.

Tilrettelegging for bedre transportløsninger, planlegging for klimaendringer, reduksjon av klimagassutslipp og ivaretagelse av naturmangfold og matjord trekkes frem som viktige momenter

for å løse disse utfordringene. I planstrategien slås det fast at «en revidert klimaplan må legge føringer for hvordan kommunen skal nå sin del av forpliktelsene». Videre heter det at en revidert klimaplan må strekke seg lenger enn å bare være en kunnskapsstatus for klimagassutslipp. Den bør også «i større grad sette søkelys på tiltakene som kan bidra til å redusere Klimapåvirkningen» og «gå lenger enn eksisterende plan i å ta opp i seg alle aspekter ved lokalsamfunnets klimapåvirkning og peke på hvordan hver og en, alene og i fellesskap kan gjøre grep for å redusere vår negative klimapåvirkning».

I planstrategien pekes det også på andre planer som vil ha relevans for og påvirkning på en klimaplan. Det skal legges plan for «Hovedvegnett sykkel Raufoss» som antas å ville bidra til reduserte klimagassutslipp ved stimulans til økt bruk av sykkel som fremkomstmiddel. Det vises også til at det skal vurderes å «lage en strategi for offentlig transport i Raufoss. Gjerne som en del av arbeidet med en areal- og transportplan, ATP, for Raufoss». Dette vil i så fall også bidra til å redusere klimagassutslipp gjennom å vri mer persontransport over fra personbiler til kollektive løsninger.

2.5. Innholdet i ny klimaplan

Fremgangsmåten for Vestre Toten kommunes bidrag til å oppfylle nasjonale og regionale mål om reduksjon av klimagassutslipp skal avklares gjennom arbeidet med ny klimaplan. I planarbeidet vil mange ulike typer tiltak som kan føre til reduksjon i utslipp av klimagasser, redusert energibruk og større andel fornybar energi vurderes. Planarbeidet skal også ta opp i seg hvordan god ressursutnyttelse og fornuftige forbrukermønstre lokalt kan føre til mindre klimagassutslipp andre steder i verden.

Planen må forankres i hele organisasjonen og det er et mål at tiltak skal gjennomføres både i egen virksomhet og i samfunnet for øvrig. Det siste fordrer at det også legges opp til god anledning til medvirkning for allmennheten. Det at planen utarbeides som en tematisk kommunedelplan etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven bidrar til å sikre dette. Disse bestemmelsene sier også noe om hvordan arbeidet skal følges opp etter at planen er utformet. De fastslår blant annet at en slik plan skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp i minst fire år. Denne delen av planen skal revideres årlig.

Planen skal skrives og utformes slik at den blir relevant for flest mulig. Den bør være lett å lese og enkel å forstå. Mål og strategier for å sikre måloppnåelse må formuleres tydelig. Å dele planen i et avgrenset plandokument og en handlingsdel vil kunne være et grep som kan bidra til at planen blir enklere å lese.

Det blir avgjørende å sørge for kobling mellom klimaplanen og andre, sentrale rammeverk i kommunen som kommuneplan, økonomiplan og budsjett. Dette sikres dels gjennom godt samarbeid og god medvirkning, men det vil også bli viktig å få gjort et godt utredningsarbeid og å utarbeide klimaregnskap og klimabudsjett for kommunen. Disse vil kunne muliggjøre at klimaspørsmålet kan integreres naturlig i kommunens ordinære styringsprosesser.

2.5.1. Avgrensninger og avklaringer

En viktig konsekvens av klimaendringene er at samfunnet må gjøre grep gjennom klimatilpasning. Dette er et viktig tema, men det er ikke et tema som bør inngå i denne planen. Denne planen skal først og fremst bidra til å tydeliggjøre hvilke grep som må gjøres lokalt for å bidra til reduksjon i

klimagassutslippene for å begrense fremtidige klimaendringer. Klimatilpasning må få tilstrekkelig oppmerksomhet gjennom andre prosesser. Det er blant annet satt i gang et arbeid for å se systematisk på overvannshåndtering i kommunen. Dette er et sentralt tema innen klimatilpasning. Videre bør klimatilpasning inngå naturlig i arbeidet med ROS-analyse. Dette gjøres allerede og «Ekstremvær, klimaendringer» er opplistet som del av trusselbildet i den gjeldende, helhetlige ROS-analysen for kommunen.

En del kommuner utarbeider helhetlige planer for klima og miljø i sine kommuner. Vår innstilling er at dette medfører for liten mulighet til å fokusere tydelig i en plan som dette. Andre tema innen miljøforvaltningen, som naturmangfold, forurensning, vassdragsforvaltning, fremmede arter og så videre bør man håndtere på egenhånd, gjennom andre prosesser og med egnede verktøy. Man må allikevel anta at andre miljøtema vil berøres i planen, da det er naturlige koblinger mellom klimaspørsmål og andre miljøtema i mange sammenhenger.

2.5.2. Sentrale tema i planen

Arbeidet med å utarbeide en ny klimaplan må og bør være et bredt arbeid som tar opp i seg alle de vesentlige momentene der lokalsamfunnet i Vestre Toten har en mulighet til å gjøre en forskjell og bidra til at nasjonale og internasjonale målsetninger innenfor klimafeltet nås. I det resterende av dette underkapittelet gjennomgås de delfeltene hvor handlingsrommet anses som særlig stort, eller der aktuelle tiltak anses for å være særlig utslagsgivende eller er så lett tilgjengelige at de er spesielt viktige å rette fokus mot gjennom planarbeidet. Endelige tema i planen vil kunne justeres gjennom planarbeidet dersom man ser dette som hensiktsmessig.

Arealbruk og transportløsninger

I skjæringspunktet mellom areal- og transporttiltak er det mulig å finne klimatiltak som virkelig har stor effekt. Tall fra Miljødirektoratet viser at veitrafikk er den største kilden til klimagassutslipp i kommunen (44 % av totalutslippet i 2019). De virkningsfulle tiltakene her vil gjerne dreie seg om tre momenter: 1) reduksjon av transportbehovet, 2) redusere utslipp fra transportløsninger og 3) flytte størst mulig andel av persontransporten over fra privatbil til andre løsninger som kollektiv, sykkel og gange. Fortetting, kollektivtransport, tilrettelegging og teknologi er naturlige nøkkelord.

Industri/næring

Vestre Toten, og særlig Raufoss har en lang og omfattende industrihistorie. Vi er vertskap for en av de største industriparkene i Norge og utslipp fra industrien utgjorde drøyt 19 % av kommunens totale utslipp i 2019. Dette bildet gjør at det er mer naturlig å vie denne delen av bildet større oppmerksomhet hos oss enn hva som er naturlig hos flere av våre nærliggende naboer. Temaet vil også kreve andre fremgangsmåter og muligens annen innretning når det gjelder medvirkning da det antas at tiltakene her i hovedsak vil ligge på aktører innenfor det private næringslivet.

Landbruk

Selv om kommunen kanskje er mest ansett for å være en industrikommune er vi også en landbrukskommune. Jevnt over er utslipp fra jordbruket den nest største utslippskilden i kommunen (ca 28 % av det totale utslippet i 2019). Dette gjør at jordbruk og skogbruk er naturlige tema i planarbeidet. Virkemiddelapparatet og utslippsbildet fra denne sektoren skiller seg også ganske markant fra de fleste andre sektorer noe som gjør det naturlig å tenke på landbruket litt særskilt i klimaplanens sammenheng. Kommunen har i mindre grad enn for andre sektorer mulighet til å direkte

påvirke utslippene fra landbrukssektoren. Sektoren har imidlertid jobbet med tiltak selv og kommunens rolle blir antagelig i stor grad å legge til rette for størst mulig grad av gjennomføring. Både skog og myr i utmark må være temaer inn i planen siden disse naturlig binder karbon og utgjør en god del av arealet i kommunen.

Bygg og anlegg

Bruk av klimavennlige materialer, herunder økt bruk av treverk er et moment innenfor bygg og anlegg som må tillegges plass i planen. Klimagassreduksjoner på anleggsplasser og innenfor anleggsdrift likeså. Kommunen forvalter store byggemasser og er også en betydelig anleggseier, særlig på vann- og avløpssiden. Tiltak innenfor kommunens egen portefølje og, gjerne inspirasjon til private aktører er ambisjoner for planens innhold.

Forbruksmønster, avfallshåndtering og sirkulære løsninger

Å motivere innbyggerne til fornuftige grep i egne liv når det gjelder klimaavtrykk kan gi store klimagevinster. Dette vil bli et tema i planen. I samme temabolk er det naturlig å inkludere tiltak innenfor avfallshåndtering. Moderne avfallshåndtering inkluderer naturlig gjenbruk og sirkulære løsninger. Temaet forventes å kunne skape stort engasjement hos innbyggerne i Vestre Toten kommune. Det skiller seg også fra de fleste andre temaene ved at utslippsgevinstene ved tiltak i stor grad vil være indirekte og ofte medføre utslippsreduksjoner andre steder i landet, eller, kanskje i enda større grad, i andre land.

Energibruk

Stasjonær energibruk, særlig knyttet til oppvarming av bygg, utgjør en relativt stor del av klimagassutslippene fra våre samfunn. For å redusere utslipp innenfor denne sektoren tilstrekkelig vil det bli behov for tiltak både for kommunale bygg, næringsbygg og private husholdninger. Viktige momenter kan inkludere arealeffektivitet, byggteknologi/arkitektur som fremmer lavt energibruk og tilpassing av tekniske anlegg til bygg og deres bruksformål.

3. Organisering, prosess og fremdrift

Det anses som viktig for planens nytteverdi at prosessen med utarbeidelse blir gjort tilstrekkelig bred. Dette er tenk å sikre at flest mulig har både kjennskap og eierskap til planen. Det er lagt opp til at kommunalt ansatte i de fleste virksomhetsenheter involveres i planleggingen. Politikerne skal orienteres og involveres i arbeidet. Særlig vil Planutvalget involveres i det konkrete arbeidet frem mot dokumenter som skal legges fram for vedtak i kommunestyret. I tillegg til involvering internt i kommuneadministrasjonen og på politisk nivå er det tenkt at det skal gjennomføres aktiviteter for å sikre anledning til medvirkning for innbyggerne i kommunen ellers.

3.1. Politisk organisering

Planutvalget vil fungere som politisk styringsgruppe for planen. Styringsgruppa vil bli løpende informert om planarbeidet og involvert ved sentrale milepæler i prosessen. Per februar 2021 består planutvalget av fire medlemmer fra Arbeiderpartiet, tre representanter fra Senterpartiet, en representant fra Miljøpartiet de Grønne, en representant fra Rødt og en partiuavhengig representant.

3.2. Administrativ organisering

Arbeidet med planen er prosjektorganisert og det er utarbeidet en egen prosjektplan. Det er pekt på relevante personer i egen organisasjon som er tenkt å utgjøre en administrativ prosjektgruppe. Her involveres de enhetene som antas å bli mest påvirket av planen på sikt og som man ønsker å sikre best mulig involvering av i prosessen. Prosjektgruppen vil settes sammen av medlemmer som representerer følgende enheter/fag:

- Teknisk drift
- Eiendom
- Omsorg
- Skole
- Næring
- Kommuneplan
- Landbruk/skog
- Miljø

I tillegg er det satt sammen en mindre arbeidsgruppe med medlemmer fra planavdelingen som vil sørge for fremdrift og bearbeiding av det som fremkommer i virksomheten til styrings- og prosjektgruppa. Det er også aktuelt å etablere mindre faggrupper som kan ha ulik sammensetning og varighet, for å håndtere mindre spesialtema underveis i planprosessen. Fagansvarlig for miljø hos planavdelingen er prosjektleder for planen mens plansjefen er planansvarlig.

Kommunen vil, der det er naturlig, samarbeide med andre kommuner og hørte av andre kommuners erfaringer med denne typen planarbeid. Dette antas å ville kunne medføre at planen styrkes og at arbeidet frem mot en plan kan lettes noe.

3.3. Medvirkning

Klimaplanens natur og dens stilling i dagens politiske bilde, dikterer at samarbeid og medvirkning blir nøkkelfaktorer for å sikre utarbeidelse av en plan som blir et nyttig verktøy og som gir de ønskede resultater. Tanken er at planen skal utgjøre basis og forankring for viktige grep og tiltak som skal gjennomføres for å motvirke samtidens største miljøutfordring. Dette vil bety tiltak som innebærer endringer for privatpersoner, foreninger, næringsliv, kommunal forvaltning osv. Å kunne gjennomføre den typen tiltak fordrer at relevante aktører er involvert og gitt mulighet til å komme med sine innspill. Dette er også noe av årsaken til at man, gjennom statlig planretningslinje er pålagt å gjennomføre klimaplanlegging etter saksbehandlingsreglene i plan- og bygningsloven.

Som en kommunedelplan som utarbeides etter saksbehandlingsreglene i plan- og bygningsloven skal prosessen frem mot ny klimaplan følge et fastlagt løp. Dette innebærer fastlagte høringsprosesser hvor offentlige instanser, interesseorganisasjoner, privatpersoner og andre aktører vil få anledning til å uttale seg. Første slike høring er av forslaget til planprogram når dette har vært gjenstand for politisk behandling.

Det må sikres tilstrekkelig medvirkning av både innbyggerne generelt, politikerne og kommunens administrasjon. I tillegg vil det være aktuelt å gjennomføre egne medvirkningsaktiviteter for særskilte

26. august 2021

grupper som skoleelever, næringsliv, landbruket og så videre. Temamøter, workshops, skolebesøk, innspillmøter, åpent klimakontor, bylab med mer er medvirkningsaktiviteter som vurderes gjennomført for å sikre at man engasjerer relevante bidragsytere tilstrekkelig. De etablerte kommunale rådene for ungdom, eldre og mennesker med nedsatt funksjonsevne vil også involveres, der det er naturlig, i arbeidet frem mot ny klimaplan.

Slik samfunnet ser ut per akkurat nå må det tas høyde for at medvirkningsformer må tilpasses det rådende smittevernregimet til enhver tid. Digitale verktøy vil vurderes brukt der det er hensiktsmessig dersom mer tradisjonelle, fysiske medvirkningsarenaer ikke er tilgjengelige.

3.4. Fremdriftsplan

Det legges opp til en fremdriftsplan (Tabell 1) der første politiske behandling blir et vedtak om varsel om oppstart av planarbeidet i kommunestyret. Denne behandlingen siktes det mot å få gjennomført i mars. Det legges opp til politisk sluttbehandling og vedtak av ny klimaplan i september 2022. Dersom det anses relevant og interessant kan det bli aktuelt med flere orienteringer i politiske utvalg underveis i prosessen enn det som er skissert i tabellen under.

Tabell 1: Tabell som skisserer planlagt fremdrift for prosjektet med mål om ny klimaplan. Møtedatoer for politiske utvalg er ikke fastsatt utover 2021. Endelig fremdrift vil måtte tilpasses disse.

Prosess	Politisk behandling	Tidsanslag
Fase 1: Planprogram		
<i>Utarbeide planprogram</i>		November 2020 – Februar 2021
<i>Vedtak om oppstart</i>	Planutvalg – Kommunestyre	Mars 2021
<i>Høringsperiode</i>		7. april – 19. mai 2021
<i>Fastsette planprogram</i>	Planutvalg – Kommunestyre	Juni 2021
Fase 2: Utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag		
<i>Utarbeide analyser og utredninger</i>		Februar 2021 – november 2021
<i>Orientere planutvalg</i>	Planutvalg	November 2021
Fase 3: Planutvikling		
<i>Utarbeide planforslag med tiltaksplan</i>		Juni 2021 – Juni 2022
<i>1. gangs behandling av planforslag</i>	Planutvalg – Kommunestyre	juni 2022
<i>Høringsperiode</i>		Juni – juli 2022
Fase 4: Plan til vedtak		
<i>Gjennomgang av høringsinnspill; bearbeiding av planen</i>		Juli – august 2022
<i>Planutvalg, formannskap: Behandling av innkomne merknader og revidert plan</i>	Planutvalg – Kommunestyre	September 2022
<i>Planvedtak</i>	Kommunestyret	September – oktober 2022

3.5. Utredningsbehov

Det kommer frem av Tabell 1 at kunnskapsgrunnlaget er en av de essensielle delene av arbeidet frem mot en ny klimaplan. Dette vil legge et grunnlag for å kunne utarbeide en god og kunnskapsbasert plan. Det må tas stilling til hvilke utredningsoppgaver kommunens egen administrasjon kan håndtere og hvilke oppgaver som det vil måtte innhentes ekstern faglig bistand for å løse. Hvilke momenter som krever utredning er ikke avklart på nåværende tidspunkt, men de følgende temaene er relevante tema som forventes å kreve utredning:

- Gjennomgang av tiltaksgjennomføring og måloppnåelse som følge av forrige plan
- Utslippsstatistikk og -kartlegging
 - Kommunal drift
 - Generelle geografiske utslippsdata for kommunen
 - Utslipp fra landbruket
 - Utslipp fra industrien
 - Privat forbruk
 - Samferdsel
 - Energibruk, -produksjon og -potensial
- Framskrivning av utslippsdata
- Kartlegging av relevante mål
- Tiltaksutredning, herunder kost/nyttevurdering
- Utredning av metoder for vurdering av måloppnåelse gjennom statistikk og andre indikatorer
- Utredning av innføring av kommunalt klimabudsjett og -regnskap